

Identita TK Němčice v obvyklých dilematech

Martin Hulík, hulik@sananim.cz

AT konference 2020

Úvod – proč identita?

K tématu identity TK Němčice mě vede několik důvodů:

V příštím roce oslaví TKN 30 let existence – v roce 1991 byla založena sdružením SANANIM jako první z novodobých TK pro léčbu závislostí u nás.

V březnu 2021 proběhne pravidelná Konference terapeutických komunit, tentokrát v Praze, kde hlavním tématem bude zamyšlení nad cestou, kterou prošly TK sdružené v Sekci TK A.N.O. a nad jejich perspektivou do příštích let.

Jsme svědky rozvoje ambulantních a terénních služeb, probíhá reforma psychiatrické péče, postupně se otevírá vězeňství. Je dobré se ptát, jaké má být na nové mapě služeb místo TK.

Identita – kultura - hodnoty

Trocha teorie – ujasnění pojmů:

Identita úzce souvisí s kulturou (v tomto případě organizační).

Kultura vysvětluje, „jak věci děláme“. Projevuje se v hodnotách, normách a artefaktech.

(artefakty: prvky prostředí, rituály, dokumenty, prezentace navenek, jazyk...)

Identita odpovídá na otázky: „kdo jsme“, „kdo chceme být“.

Identita

Albert Whetten (1985) – charakteristiky organizační identity:

Sestává z atributů, které jsou

- **základní** (centrální, jedinečné) – které umožňují přežití organizace a být sama sebou
- **odlišující** (distinktivní) – od jiných organizací
- **dlouhodobé** (stálé) – odráží se v hodnotách, normách a artefaktech (např. klíčových dokumentech)

Duální identity a konflikt

Organizace mohou mít více identit – představ o tom, co je pro ně základní, odlišující a dlouhodobou dimenzí.

Duální identity jsou typické pro občanský sektor / nestátní neziskové organizace

- Pohybují se v různých prostředích, jsou multidisciplinární, odborné i občanské, odborné a hodnotově zaměřené, civilní a náboženské, servisní a advokační, profesionální a dobrovolnické, apod.

Napětí (konflikt) v organizaci vzniká, pokud jsou alternativní identity málo sourodé – Kreutzer, Jäger, 2011

Duální identity v TK Němčice

Dilemata, konflikty a výzvy, vyplývající z:

- Vlastního vývoje od r. 1991 (v organizaci je několik „generací“: zakladatelé, následovníci a nová krev)
- Měnícího se vnějšího prostředí (tlak profesionalizace, formalizace, vývoj jiných služeb, vývoj ostatních TK, měnící se postoj veřejnosti a institucí k problematice závislosti / vývoj paradigmatu)
- Vývoj klientely, jejích potřeb a poptávky po léčbě v TK, vývoj a zrání postojů pracovníků TK

TK jako efektivní nástroj / naděje, ideologie

A:

Standardy, profese a multidisciplinarita, struktura organizace, profesionalizace, prodej služeb, hybridizace, strategické plánování, hierarchie, zodpovědnost, expanze, výkon, jasně vymezené role, cílem je zdraví

B:

Naděje, soucit, členství, demokracie, soudržnost, vysoká loajalita, neformální autorita, důraz na osobní vztahy, důraz na proces, volněji vymezené role, širší cíle léčby, hledání smyslu života

TK pro nejpotřebnější / ohraničení cílové skupiny

A:

DeLeon: TK je nejvhodnější pro nejnáročnější a neohroženější populaci UD, TK Němčice jako „poslední šance“, zaměření na klienty s dlouhou kariérou, „čím je na tom hůř, tím víc je pro nás“, změna je možná (v každém věku a s každými výchozími podmínkami), vysoké ambice.

B:

Ale, co s klienty, kteří mají těžší somatické poškození, jak je zapojit do programu? Jak v náročném programu obstojí klienti s horším průběhem nebo v akutní fázi jiného duševního onemocnění; akceptování limitů (našich a klientů), realistická očekávání nebo rutina a rezignace?

Paternalistický vs. partnerský přístup

A:

Kontrola, řád a struktura, pravidla, předběžná nedůvěra, absolutní instituce (společný program personálu a klientů), formální hierarchie, moc je nezpochybnitelná, chyba je selháním, vysoký tlak na přizpůsobení

B:

Nižší kontrola, řád a struktura stupňované podle důležitosti, předběžná důvěra a očekávání dobrých výsledků, formální a neformální hierarchie jsou v rovnováze, moc je reálně rozložena mezi členy TK, chyba je příležitostí, možnosti seberealizace

Rivalita a výlučnost vs. spolupráce a porozumění

A:

Byli jsme první, „nejtěžší klientela“, TK jako „ostrov naděje“, vymezování se vůči jiným typům pobytových služeb a jejich ambulantním / terénním alternativám, arogance, neznalost jiných služeb (vymezování se vůči dávno neexistujícím nešvarům)

B:

Potřeba spolupráce, TK jen jako kapitola v příběhu klienta, širší identita (adiktologie, neziskové organizace, zastřešující organizace (pro TKN SANANIM, sekce TK A.N.O.), pokora, znalost dalších služeb, včetně osobních kontaktů

Děkuji za pozornost!

Martin Hulík

TK Němčice, Heřmaň 36, okr. Písek

hulik@sananim.cz